דהא כל חד וחד כלל ופרט באפי נפשיה דרשינן ליה. כלומר היכא דאיכא פרטי יתירי כל חד וחד מרבי כעין דידיה ולא דרשינן כולהו בהדי הדדי דליהוי כעין הפרט דשלמה לרבות בעלי חיים שאין נבילתן מטומאה כדאמר לקמן [סד:] כדתני דבי חזקיה שדי שור בין המצלת לתמצלת אלמא כו' שדי חמור בין המצלת לתמצלת אלמא כל חד וחד באפי נפשיה מדרים: **א"כ.** דכעין הפרט בכל לדדין הוא דמייתי לא נכתוב אלא חד מהני פרטי דבעלי חיים ומתרבי כעין הפרט כל שנבלתו מטומאה ומדכתב פרטי יתירי תנס עניין לרבות שאר בעלי חיים: **קדוש בבכורה.** כעין שור ושה הוא דמתרבי מכעין הפרט דחמור דדמי ליה בתלת לדדין בעלי חיים ובבכורה ונבלתו מטומאה אבל בני ואיל דלא דמי ליה אלא בתרתי לא להכי כתב שור דאם אינו עניין לו תנהו עניין לשאינו קדוש בבכורה דדמי מיהת בתרתי לפרטא ב"ח ונבלתו מטומאה ועולם עופות לא: **ה"ג א"כ לרבות רחמנא שור וחמור שה למה לי לאתויי עופות: ואימא טהורין.** דדמי לפרטא קלת דיש טומאה בנבלתם קלת לטומאת בית הבליעה: **אבל עופות טמאים לא.** דליתא בהו טומאה כדאיתא בחולין (ד' ק:) יכול תהא נבלת עוף טמא מטמא בגדים אבית הבליעה ת"ל[ד] נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה מי שאיסורו משום בל תאכל גבילה וטריפה יצא זה שאין איסורו משום בל תאכל גבילה וטריפה אלא משום בל תאכל טמא: **פרי מפרי.** ולד מולד וגפן מחרגן למעוטי מיס ומלח וכמיהין ופטריות: **גידולי קרקע.** למעוטי דגים: **מבדי לפיב.** בראש הפרשה כלל ופרט כי יתן איש ודרשינן ליה בפרק הזהב [ב"מ מז:] לענין שבועת שומרין למימר דאין נשבעין אלא על כעין הפרט שמטלטל וגופו ממון: **ואי ס"ד האי על כל דבר פשע.** דאתא לענין כפל למידרשיה בכלל ופרט אתא ולא מתרבי לכפל אלא כעין הפרט לכתבינהו להני פרטי בקרא קמא ולדרוש כל חד באפי נפשיה כדקאמרת דהא בקרא קמא נמי כפילא כתיב אלא ש"מ האי כללא דקרא בתרא ריבויא הוא ולענין כפל [לא] דרשינן כלל ופרט וקרא קמא דכתיב ביה כלל ופרט לענין שבועה הוא דאתא כדכתיב בתרייהו[ה] ונקרב בעל הבית וגו': **שלמה.** יש לה סימנים כדאמרינן בחלו מליאות (ב"מ דף מז.) מה שלמה מיוחדת שיש לה סימנים כו': **למעוטי דבר שאינו מסויים.** שאין לבעלים סימן בו שפטור מכפל: בתחילה

[1] **רעהו אמר רחמנא.** ולא הקדש תימה לר"י ומאי איצטריך רעהו למעוטי הקדש מכפל בטוען טענת גנב הא ליכא שבועה בהקדש ומסקנא דנפיק כפל ושבועה מחד קרא ש"מ וא"ת דלקמן נפקא לן בפרקין (ד' עו.) למעט הקדש מוגזב מבית האיש ולא מבית הקדש וי"ל דהתם נמי לא מאיש קדרים דגבי הקדש נמי שייך לשון איש ולא משום דכתיב (שמות טו) ה' איש מלחמה אלא משום דבכל דבר שהוא לשון זכר שייך לשון איש ואשה על לשון נקבה כגון אשה אל אחותה בקרסים (שם כו) אלא התם ה"פ מבית איש דשייך ביה רעהו כדכתיב ולא מבית הקדש ואגב דגבי גנב [2] איצטריך למנקט האי לישנא למידרש ולא מבית הגנב נקט ליה נמי לענין הקדש[ז]: **דהא** כל חד וחד דרשינן כלל **ופרט באפי נפשיה.** ולא"ת והא לקמן גבי נתנת הכסף דרשינן כולהו פרטי באחת ובפרק קמא דקדושין (ד' י.) (ושם) גבי הענקה וי"ל כיון דכתיב על אבל פרטא כדכתיב על שור על חמור על שה על שלמה ש"מ למידרש כל חד וחד פרטא באפי נפשיה אי נמי ע"כ אית לן למידרש כל חד פרטא באפי נפשיה ולמעט עופות דאי לאו הכי לשתוק מכולהו פרטי ולכתוב שלמה לחודיה ותו לא דמשלמה אתי כל מילי בין בעלי חיים בין אינם ב"ח מכלל ופרט וכלל דמשום דהוו ב"ח לא גריעי והשתא בתחילה כשהקשה ואימא מה הפרט מפורש דבר שנבלתו מטמאה כו' הו"מ למפרך קושיא אחריתי לפי מה שסובר דאמרינן מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון לא לכתוב אלא שלמה לחודיה ולשתוק מכל שאר פרטי אלא הא עדיפא ליה למיפרך שמקשה דאפי' מה שאמר אין אמת: **דלא מטמא נבלתו.** כדמעטו להו בתורת כהנים ובזבחים בפ' חטאת [העוף] (ד' פט:): **למה לי.** למהדר למכתב בלא אחרינא אלא לאו ש"מ כל ריבויא הוא לפי מאי דמסיק השתא

[3] (כל ריבויא הוא השתא) נפיק מקרא דהכא כפל ושבועה וא"ת ל"ל דכתב רחמנא כל הני פרטי לא לכתוב אלא כסף ומינה שמעינן דבר המטלטל וגופו ממון מכלל ופרט וכלל וכי מימא שלא הייתי דורשו לכלל ופרט משום דאיצטריך כדדרשינן בשבועות (דף לט: ושם ד"ה מה) מה כלים שנים והא ע"כ כלל ופרט דרשינן ליה בהזהב (ב"מ דף מז: ושם ד"ה כי) לענין שבועה דאין נשבעין על הקרקעות ועל עבדים ושטרות וכפל ושבועה הכל אחד מדקאמר לכתבינהו להני פרטי התם והיכי הוה מצי למכתבינהו א"כ הייתי ממעט עופות טמאים משבועה אלא ע"כ אם תמעטם מכפל ג"כ משבועה תמעטם ועוד אי הוה כתיב להו התם לא הוה דרשינן להו גבי כפל אלא גבי שבועה אלא פשיטא לן דהני קראי קיימי אכפל ושבועה וי"ל כסף או כלים אינו איצטריך [4] לכדדרשינן בשבועות מה כלים שנים כו' והא דדרשינן ליה בפ' הזהב (שם) לכללי ופרטי וכללי אינו לא נאמר קאמר כלומר אינו לא נאמר על כל דבר פשע היינו דורשין מיעוט קרקעות ועבדים ושטרות מקרא דכי יתן אבל השתא דכתיב על כל דבר פשע אייתר ליה כסף או כלים למה כלים שנים ולפי מה שפירשתי בכפל ושבועה הכל אחד כי היכי דדרשינן לענין שבועה מה כלים שנים הכי נמי לענין כפל וכן הא דממעטינן דבר שאינו מסויים הוי [5] בין לענין שבועה בין לענין כפל ולפי' היכא דנשבע על ידי גלגול בדבר שאינו מסויים פטור הוא מכפל: (לעיל) **אלא** כל ריבויא. אע"ג דבברייתא דרשי להו כלל ופרט וכלל לאו משום דדרשי לקרא הכי אלא מאיזה טעם שיהיה מרבינן כל דבר המטלטל וגופו ממון ולפי שדרשה זו שגורה בגמרא נקט בענין זה: **חד למעוטי קרקעות.** שטרות הוה ליה למעוטי בריש דדמי טפי למעוטי כדמוכח לקמן בפ' בתרא (ד' קיז:) דלמאן דדרשי ריבוי ומיעוטי לא הוה ממעט אלא שטרות: **וחד למעוטי עבדים.** אע"ג דלעיל יליפינן עבדים מדאתקוש לקרקעות הכא כיון דכתיב כל ריבויא בעי לכל חד מיעוט באפי נפשיה:

דבר שאינו מסויים. פירש הקונטרס דבר שאין לבעלים סימן בו וקשה מה לי יש בו סימן מה לי אין בו סימן ומפרש ריב"א כגון ההיא דתנן בשבועות הדיינין (שבועות ד' מב: ושם ד"ה על) אין נשבעין אלא על דבר שבמדה שבמשקל ושבמנין לאפוקי בית מלא מסרתי לך כיס מלא והלה אומר מה שהנחת אתה נוטל אבל זה אומר עד החלון וזה אומר עד הזיז חייב ומנא ליה הא סברא אי לא משום דדרשינן משלמה ועוד היינו יכולין לפרש דבר המסויים כי ההיא דפרק הזהב (ב"מ ד' מז.) מה נעל דבר מסויים כו' [6] לאפוקי חצי רימון וחצי אגוז דלא וכן אמרינן לקמן (דף סד:) גבי דרשה דהמצלת תמצלת דאמר שדי חמור בין המצלת תמצלת למעוטי דבר שאינו מסויים היינו חצי רימון וחצי אגוז דממעטינן להו מכפל ודבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין דמצרכי גבי חיוב שבועה תיפוק ליה ממשמעות דכי הוא זה ויש ספרים [6] דגרסי לקמן לאתויי דבר שאינו מסויים ואין נראה דמהיכא הוה ס"ד למעוטי דאיצטריך קרא לאתויי דאף על גב דממעטינן ליה לענין טוען טענת גנב מכפל בגנב עצמו מהיכא אתי אלא למעוטי גרס ואף על פי שנתמעט מגנב עצמו בפסוק הראשון אין למעט בכך בפסוק האחרון עד שימעט הכתוב בהדיא דהא קרקעות עבדים ושטרות איצטריך למעוטי ולא יליפינן מהדדי: והעדים

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

1. וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשְׁךָ בַּבָּקָר וּבַצֹּאן וּבַיַּיִן וּבַשֵּׁכָר וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשֶׁךָ וְאָכַלְתָּ שָּׁם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְשָׂמַחְתָּ אַתָּה וּבֵיתֶךָ: דברים יד כו
2. כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ כֵלִים לִשְׁמֹר וְגֻנַּב מִבֵּית הָאִישׁ אִם יִמָּצֵא הַגַּנָּב יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם: שמות כב ו

רבינו חננאל

ושקלינן וטרינן, ומרבינן עופות טהורות דאית בהו טומאת ... טמאה בבית הבליעה, משום דהא קרא (יתב) יתירא. אלא עופות טמאין דלית לנבילתן טמא..., מנין שזה הדין נוהג בהן. ופרקינן, כלל הוא שדנין אותו בכלל ופרט, אבל כגון על כל דבר פ[שע ריבו]יא הוא, ואפילו עופות טמאין. ואקשינן, וכל היכא דכת' כל ריבויא הוא, והא גבי מעשר [דכת' כל דדר]שינן ליה בכלל ופרט, ודברים פשוטין הן. שלקה למעוטי דבר שאינו מסויים בטע[...].

גליון הש"ם

תוס' ד"ה דבר וכו' **לאפוקי חצי ריכון.** עי' שבת דף לג ע"ב תוס' ד"ה אמאי: **בא"ד** דגרסי לקמן לאתויי דבר שאינו מסויים. עיין בהרא"ש פ"ק דקדושין סי' ב':

מוסף רש"י

פרי מפרי. ולד מולד, יין מענבים וחכר ממחרים, למעוטי כמהין ופטריות ומיס ומלח דאינו פרי מפרי (לעיל נד:) עגל מולד מאמו וכן שה, וענבים מחרגלים שזורעין בחרגלים (ערובין כז:). **וגדולי קרקע.** שכולן מיזונין וגדילין מן הקרקע (שם) למעוטי דגים שאינן נקחין בכסף מעשר (לעיל נד:). **דכתיב כי יתן איש אל רעהו.** כסף או כלים לשמור וגו', פרשת שומר חנם היא, דתניא בהשואל (ב"מ לד.) פרשה דאשונה בשומר חנם ושניה בשומר שכר ושלישית בשואל, וגבי שומר חנם אין לו עליו אלא שבועה, כדכתיב ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו (שבועות מג.).